

Nr 445.

Av herrar Åman och Arrhén, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till arbetarskyddslag m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 298 med förslag till arbetarskyddslag m. m. behandlas bl. a. frågan om arbetarskyddslagstiftningens tillämpningsområde. Arbetarskyddskommittén uttalade i sitt betänkande att den moderna arbetarskyddslagstiftningen ej toge sikte på vissa verksamhetsgrupper eller yrkesgrupper, utan att den i allmänhet utformades så, att den i möjligaste mån omfattar varje slag av verksamhet, offentlig som enskild. Enligt kommitténs förslag skulle också den nya arbetarskyddslagen i princip vara allmängiltig — lagen skulle äga tillämpning å varje verksamhet, vari arbetstagare användes till arbete för arbetsgivares räkning. Den av kommittén föreslagna huvudregeln skulle — jämfört med vad som nu gäller — främst medföra att lagen skulle omfatta även den statliga och kommunala förvaltningsverksamheten. Detta kommitténs förslag har i yttrandena över kommittébetänkandet med enstaka undantag tillstyrkts eller lämnats utan erinran. I propositionen föreslås emellertid, att den statliga och kommunala förvaltningsverksamheten fortfarande skall lämnas utanför arbetarskyddslagen.

De samhälleliga åtgärderna för att minska riskerna för ohälsa och olycksfall i arbete måste givetvis liksom hittills i första hand inriktas på sådana områden, där dessa risker äro mera framträdande. Kontorsarbetet har hittills kommit att intaga en undantagsställning, när det gällt den statliga tillsynen på detta område. Det är emellertid att märka, att utvecklingen inom tjänstemännens arbetsområde medfört vissa ganska framträdande förändringar. Antalet kontorsanställda har ökat kraftigt, och den maskinella utrustningen på kontoren har utvidgats. Inom många områden sammanföras numera ett stort antal tjänstemän inom samma kontorslokaler, vilket bl. a. aktualiserar de arbetshygieniska frågorna. Den ökade maskinanvändningen medför ökade risker för vissa yrkessjukdomar och även för olycksfall. Den statliga tillsynen beträffande ohälsa och olycksfall i arbete har sålunda fått en större aktualitet på tjänstemännens arbetsområden än tidigare.

Den nu gällande arbetarskyddslagen har bl. a. omfattat den förvaltningsverksamhet, som bedrives inom det enskilda näringslivet. Sålunda ha kontor inom industri, handel, bank- och försäkringsväsen m. m. varit underkastade tillsyn. Stats- och kommunaltjänstemännens arbetsplatser ha där-
3 — Bihang till riksdagens protokoll 1948. 3 saml. Nr 437—446.

emot i stor utsträckning varit undantagna från arbetarskyddslagens tillämpning. Den ovan relaterade utvecklingen på kontorsarbetets område torde i stort sett även gälla på det statliga och kommunala området. På grund härav och med hänvisning till arbetarskyddskommitténs ovan angivna uttalande synes det ur principiella och praktiska synpunkter oriktigt att undantaga den statliga och kommunala förvaltningsverksamheten från den nya arbetarskyddslagen.

Departementschefen erinrar i propositionen om att den av kommittén föreslagna huvudregeln är densamma som upptogs i det förslag till arbetarskyddslag, som remitterades till lagrådet år 1911. Lagrådet hade då anmärkt, att tillämpningsområdet utsträckts längre än behovet föranledde, vilket särskilt visade sig i fråga om den statliga egentliga tjänstemannaverksamheten. Behovet av skydd för att förebygga tänkbara missförhållanden på detta område, t. ex. ohälsa till följd av osunda arbetslokaler, borde, ansåg lagrådet, uppenbarligen tillgodoses i helt andra former än genom kontrollföreskrifter i en författning av allmän civillags natur. Det sagda ägde, enligt lagrådets mening, i huvudsak motsvarande tillämpning å kommunal verksamhet.

Såsom tidigare påpekats torde behovet av tillsyn över statliga och kommunala myndigheters lokalförhållanden m. m. nu vara klart ådagalagt. Exempel som visa att i allmän tjänst anställda befattningshavare haft att utföra sitt arbete i osunda och hälsovådliga kontorslokaler saknas icke. Vad gäller formerna för att förekomma sådana missförhållanden är att märka, att den del av den statliga och kommunala verksamheten, som omfattas av uttrycket »rörelse» redan nu är och enligt Kungl. Maj:ts proposition även i framtiden skall vara underkastad lagens bestämmelser. Då någon principiell olikhet ur formell synpunkt, som skulle ha betydelse i detta sammanhang, icke synes föreligga mellan å ena sidan den statliga och kommunala verksamhet, som faller under begreppet »rörelse», och å andra sidan den egentliga förvaltningsverksamheten torde sistnämnda verksamhet av detta skäl icke böra undantagas från arbetarskyddslagen.

I propositionen framhålles även, att arbetarskyddslagen i fråga om förvaltningsverksamheten huvudsakligen skulle få betydelse såvitt anginge lagens bestämmelser om tjänstelokaler och dessas beskaffenhet. Samma förhållande torde emellertid gälla för de enskilda företagens motsvarande arbetsområden. Dessa företag äro nu och skola enligt propositionen även framdeles vara underkastade lagens bestämmelser.

Departementschefen anför vidare, att om lagen skulle gälla den statliga förvaltningsverksamheten måste man i allt fall undantaga sådan verksamhet från lagens bestämmelser om föreläggande och förbud, en omständighet som skulle minska den praktiska betydelsen av lagens tillämpning å nämnda verksamhet. Med anledning härav kan påpekas, att den nuvarande arbetarskyddslagens stadganden om förbud m. m. icke över huvud taget äga

tillämpning å verksamhet, som bedrives av staten. Även den i propositionen föreslagna nya lagens bestämmelser om förbud m. m. avses endast i ringa utsträckning gälla för statlig verksamhet.

Med hänvisning till vad här ovan anförts hemställles,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 298 måtte besluta att arbetarskyddslagen jämväl skall äga tillämpning å den statliga och kommunala egentliga förvaltningsverksamheten.

Stockholm den 2 november 1948.

Valter Åman.

Erik Arrhén.
